

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kuralsız, esnek, örgütsüz, çalışma biçimleri, daha fazla kar hırsıyla ortaya çıkan eşitsizlikler ve haksızlıklar arasında çocukların karşı karşıya kaldıkları sömürü en katlanılamaz ve tahammül edilemez olanıdır. Oyun oynama çağındaki çocukların, ağır çalışma koşulları altında çalışmaları, emek sömürüsünün en vahşi biçimidir.

Çocuk emeği kullanımının doğrudan yasaklanması ve buna ilişkin sonuç alıcı düzenlemeler getirilmesi çok önemlidir.

4857 sayılı İş Kanunun 71. Maddesi Çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı başlığı altında çocuk işçiliği sınırlandırmıştır. İlgili kanun düzenlemesinin yönetmelikle belirlenen esaslarına göre: “Çocuk ve genç işçiler, okula devam edenlerin okula devamları ile okuldaki başarılarına engel olmayacak, meslek seçimi için yapılacak hazırlıklara ya da yetkili makamlar tarafından yeterliliği kabul edilen mesleki eğitime katılmasına engel olmayacak işlerde çalıştırılabilirler. İşverenler çocuk ve genç işçilerin tecrübe eksikliği, mevcut veya muhtemel riskler konularında bilgisizlik veya tamamen gelişmiş olmamalarına bağlı olarak gelişmelerini, sağlık ve güvenliklerini tehlikeye sokabilecek herhangi bir riske karşı korunmalarını temin edeceklerdir.” şeklinde kabul edilmiştir.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve teşkilâtı kurar.

Türkiye kırsal yerleşimden kentsel yerleşime ve tarımsal ekonomiden sanayi ekonomisine geçiş süreci yaşamaktadır. Büyük kent merkezlerine göç artışı ve oluşan sosyal destek ağının yetersizliği veya kent yaşamına uyum sağlayamamanın birleşimi, çocuk işçiliği daha fazla gündeme gelmekte, özellikle ailenin gelir düzeyini arttırmak amacıyla sokaklarda ve marjinal sektörlerde çalışan çocukların sayısı belirgin bir şekilde artmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Walk Free Vakfı tarafından Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ile ortaklaşa gerçekleştirilen araştırma, 2016 yılında dünyada 40 milyonu aşkın kişinin modern kölelik mağduru olduğunu gösteriyor. Ayrıca ILO’nun çocuk işçilikle ilgili tahminine göre, yaşları 5 ile 17 arasında olan yaklaşık 152 milyon çocuk işçi olarak çalışmaktadır.

DISK’in yapmış ‘Türkiye’de Çocuk İşçi Olmak Raporu’na göre Türkiye’de çalışmakta olan 2 milyona yakın çocuk bulunmaktadır. 2016 TÜİK verilerine göre; çocuk işçilerin %78’i kayıt dışı çalışmaktadır. Çalışan her 10 çocuktan 8’i kayıt dışıdır. Çırak işçi olarak çalışan çocuklar, çıraklık adı altında emek sömürüsüne maruz kalmaktadır. Çıraklık saatleri yönetmelikle belirlenen saatlerin çok üstündedir. Yeterli denetimin olmayışı çocuk emeği sömürüsünü ve kayıt dışı çalışmayı büyötmektedir.

2016 verilerine göre ise çırak işçi sayısı 1 milyon 170 bindir. Kanunda belirlenen haliyle çocukların tehlikeli işlerde çalışmaları cezaya tabidir. Fakat denetimsizlik ve kayıt dışılık sebebiyle, çocuklar çalışırken iş cinayetlerine kurban gitmektedir. İSG meclisinin verilerine göre 2013-2018 tarihleri arasında 319 çocuk iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir.

İş cinayetinde yaşamını yitiren 319 çocuğun 100'ü 14 yaş ve altındadır. 14 ve altı yasal olarak çalışması tamamen yasak olan bir yaştır. Çalışması yasal olan 15 yaşın üstünde çocuklar ise kimya, metal gibi ağır ve tehlikeli olup çalışması kanunen yasak işlerde de çalıştırılmaktadır.

Bunun yasak çalışmanın yanı sıra Türkiye'de yasal kılıf altında "meşrulaştırılan" çıraklık ve stajyerlik de "mesleki eğitim" adıyla çocuk emeğini sömüren yaygın çalıştırma biçimleridir. Çıraklık ve stajyerlik yapan çocuklar, işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinden uzak, sosyal güvenlik korumasından uzak bir biçimde çoğu zaman yetişkinlerle aynı iş yaptırılarak çalışmaya mecbur bırakılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre 18 yaşının altındaki her birey çocuktur. Türkiye, Birleşmiş Milletler'in ve ILO'nun da aralarında bulunduğu örgütlerin, temel haklarla ilgili birçok sözleşmesini imzalamıştır. Türkiye'nin çocuk çalıştırılmasına karşı yükümlülükleri, ILO'nun temel sözleşmelerinden olan 138 sayılı (İstihdamda Yaşa İlişkin Sözleşme) ve 182 sayılı (Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi) sözleşmelerle belirlenmiştir.

Bu nedenle çocuk işçiliğın önlenmesi, emek sömürüsünün giderilerek, denetimlerin arttırılması için yasal çerçevenin daha kalın çerçevelerle belirlenmesi ve çocuk işçilik yaşının uluslararası standartlarda belirlenmesi ve bu konuyla ilgili tüm yasal mevzuatın düzenlenmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirttiğim tüm hususlar doğrultusunda, Türkiye'de kayıt dışı ve kayıtlı çocuk çalışanlarının sayılarının tespiti, çocuk işçiliğın boyutları, çalışan çocukların yaşam standartları, çalışma koşulları, iş güvenliği, çocuk olmalarına karşın bakmakla yükümlü oldukları kişiler, aldıkları maaş, açlık sınırı ve yoksulluk sınırı altında yaşayan çocuklar ve çıraklık adı altında çalışan çocukların durumu incelenerek, çocukların yaşam koşullarının gelişmiş ülkelerin standartlarına kavuşturabilmek ve çocuk emek sömürüsüne son vermek için hangi çalışmaların yapılması gerektiği, nerelerde eksikliğın olduğu ve önümüzdeki dönem TBMM'nin bu konuda yürütmesi gereken faaliyetlerin ortaya çıkarılması ve çözüm önerilerinin tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98, TBMM'nin 104 ve 105. Maddeleri gereğince meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

4 Mehmet Tazal
5 Ahmet KARAT
6 Adnan Arslan
7 Serkan Toprak
8 Hacıyev
9 Ahmet AKIN
10 BALIKESİR
11 Hüseyin Yıldız
12 Kadim Durmuş
13 Tokat

Özgür KARABAT
İstanbul Milletvekili

101
T.C. B. M. M. *
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

